

6.4.2022

VN/735/2022

EU:n biodiversiteettistrategian kansallisten sitoumusten valmistelu

Työryhmän kokous

Aika 9.3.2022, klo 13:00-16:00

Paikka Etäkokous (Teams)

Osallistujat

Mikko Kuusinen (puheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Saara Bäck (varapuheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Päivi Gummerus-Rautiainen	Ympäristöministeriö
Katja Matveinen	Maa- ja metsätalousministeriö
Johanna Niemivuo-Lahti	Maa- ja metsätalousministeriö
Ville Schildt	Maa- ja metsätalousministeriö
Tuomas Lahti	Uudenmaan ELY-keskus
Teija Jokinen	Varsinais-Suomen ELY-keskus
Mikko Kurttila	Luonnonvarakeskus
Anna-Rosa Asikainen	MTK ry
Tuula Kurikka	Metsähallitus, Luontopalvelut
Niklas Björkqvist	Metsähallitus, Metsätalous Oy
Tiina Vuoristo	Metsäteollisuus ry
Aino Kulonen	Suomen Kuntaliitto ry
Paloma Hannonen	Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Minna Rautalin	Suomen metsäkeskus
Petri Ahlroth	Suomen ympäristökeskus SYKE
Mai Suominen	WWF Suomi
Olli Ojala (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Hanna-Leena Keskinen (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Penina Blankett (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Aino Lipsanen (sihteeri)	Ympäristöministeriö
Saija Koljonen (sihteeri)	Suomen ympäristökeskus SYKE

Vierailijat	Saija Kuusela	Suomen ympäristökeskus SYKE
	Kimmo Syrjänen	Suomen ympäristökeskus SYKE

1. Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 13:00. Puheenjohtaja kommentoi lyhyesti komission tulevaa ennallistamisen lainsäädäntöaloitetta todeten, että sitoumuksilla ja lainsäädäntöaloitteella on etenkin luonto- ja lintudirektiivien lajien ja luontotyyppien osalta yhtymäkohtia. Lainsäädäntöaloitetta ei tulla käsittelemään syvemmin tässä työryhmässä, mutta kokonaisuudet tukevat toisiaan.

2. Asialistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Ohjausryhmän ja työryhmän ensimmäinen kokous järjestettiin 15.2.2022. Pöytäkirjaluonnokseen ei esitetty muutoksia. Hyväksyttiin kokouksen asialista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Työryhmätyöskentely ja toimintatavat

Työryhmän sihteeri Aino Lipsanen esitteli työryhmätyöskentelyn järjestämistä ja aikataulutusta. Kokousaineisto jaetaan työryhmälle aina viimeistään viikko ennen kokousta. Kokouksissa keskustellaan alustuksen pohjalta toimenpide-ehdotuksista. Ehdotuksia voi kommentoida kirjallisesti kokousta seuraavien kahden arkipäivän kuluessa lähettämällä kirjalliset kommentit työryhmän sihteeille aino.lipsanen@gov.fi ja saija.koljonen@syke.fi.

- Keskustelussa ehdotettiin, että aikataulutuksessa tulisi huomioida vanhojen metsien kriteerien keskeneräisyys, ja vanhojen metsien suojelua olisi hyvä käsitellä uudelleen vasta kun kriteerit ovat selvät.

Puheenjohtaja totesi, että aikataulua tarkastellaan suhteessa määritelmien valmistumiseen.

4. Vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu valtionmailla

Kimmo Syrjänen (SYKE) esitteli toimenpide-ehdotuksia valtionmailla sijaitsevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelun parantamiseksi SYKE:n ja LUKE:n Luonnonmetsä-hankkeen pohjalta.

Esityksessä käytiin läpi potentiaalisia vanhoja ja luonnontilaisia metsiä sisältäviä aluekokonaisuuksia valtionmailla. Ensimmäiseksi toimenpiteeksi ehdotettiin Metsähallituksen Metsätalous Oy:n talousmetsissä sijaitsevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien kriteerit täyttävien kohteiden jättämistä metsänkäsittelyn ulkopuolelle ja siirtämistä tiukkaan suojeluun. Tällaisiksi kohteiksi listattiin Metsähallituksen luontaistalousoalueet, BPAN-tarkastelun mukaiset Metsätalous Oy:n luontokohteiden ulkopuolella ilman hakkuuhistoriaa paikkatiedossa olevat vanhat metsät sekä paliskuntien suojelusopimusmetsät.

Toiseksi toimenpiteeksi ehdotettiin muiden taustapaperissa lueteltujen aluekokonaisuuksien, kuten luontojärjestöjen luonnonmetsäkohteiden sekä entisten suojametsäalueiden tunnistamista potentiaalisiksi vanhoja ja luonnontilaisia metsiä sisältäviksi aluekokonaisuuksiksi, jotka jätettäisiin metsänkäsittelyn ulkopuolelle ja joiden luontoarvot selvitettäisiin luonnontilaisten ja vanhojen metsien kriteerien osalta. Selvitysten perusteella luonnontilaisten ja vanhojen metsien kriteerit täyttävät kohteet ehdotettiin suojeltavaksi tiukasti riittävän puskurialuein.

- Keskustelussa tuotiin esiin, että vanhojen ja luonnontilaisten metsien määritelmien pitää olla selkeät ja samat yksityismailla ja valtionmailla. EU-tason kriteerit ovat vielä valmistelussa, mutta työssä ollaan niin pitkällä, että kansallisten kynnysarvojen valmistelu olisi hyvä käynnistää saman tien. Ehdotettiin alatyöryhmän perustamista kynnysarvojen valmistelulle. Kriteerien valmistumisen jälkeen seuraavaksi askeleeksi ehdotettiin paikkatietoanalysejä ja inventointeja, ja keskustelua ja päätöksiä suojelun eri keinoista vasta tämän tiedon pohjalta.
- Ehdotettiin, että kriteerien valmistelun ja käsittelyn aikana valtionmailla tulee pidättäytyä hakkuista potentiaalisesti vanhoja ja luonnontilaisia metsiä sisältävillä kohteilla. Näin turvattaisiin työrauha prosessin ajaksi. Vaikka kriteerit eivät ole vielä valmiit, taustapaperissa tunnistetut aluekokonaisuudet

sisältävät todennäköisesti vanhoja ja luonnontilaisia metsiä. Esitettiin, että nämä alueet olisi tärkeää turvata työn ajaksi väliaikaisella hakkuukiellolla. Hakkuukiello edellyttää poliittisen tason päätöstä. Keskustelussa korostettiin hakkuukiellon kiireellisyyttä ja sekä merkitystä työryhmän työrauhan turvaamisessa. Keskustelussa ehdotukseen suhtauduttiin myös varauksellisesti.

- Puskurivyöhykkeitä koskevaan ehdotukseen suhtauduttiin osin varauksella.
- Esitystä vaikutustenarvion tekemisestä pidettiin hyvänä. Nostettiin esille, että vaikutustenarvion on oltava kattava ja sisällettävä myös välilliset vaikutukset. Määritelmiin liittyen nostettiin esiin, että keskustelussa tulee pitää EU:n biodiversiteettistrategian tarkoittamat vanhat ja luonnontilaiset metsät ja muut arvokkaat metsät erillään. Vanhojen ja luonnontilaisten metsien määritelmän pohjana ovat EU-tason kriteerit, ja näiden kriteerien mukaiset metsät EU:n jäsenmaat ovat sitoutuneet suojelemaan tiukasti. Muut arvokkaat metsät täytyy käsitellä osana metsien suojelualueverkoston kehittämistä. Erityisesti Etelä-Suomessa muiden arvokkaiden metsien sisällyttäminen suojelualueverkostoon korostuu. Valtionmailla tämä kytkeytyy esimerkiksi Helmi-ohjelmaan kirjattuun Metsähallituksen alue-ekologisen verkoston arviointiin.
- Toimenpide-ehdotuksiin sisältyviin aluekokonaisuuksiin esitettiin täsmennyksiä. Metsähallituksen luontaistalousalueet eivät ole liiketoimintakäytössä, vaan Metsähallituksen muussa omassa pääomassa olevia pääosin Ylä-Lapin luonnonsuojelualueiden ulkopuolisia kitu- ja joutomaita. Metsähallituksen suojelumetsiin (yht n. 106 500 ha) sisältyy sekä Luontopalvelujen hallinnassa olevia kohteita, joita ei vielä ole perustettu lakisääteiksi suojelualueiksi, että Metsätalous Oy:n taseessa olevia suojelumetsiä.
- Paliskuntasopimusalueet ovat metsätalousalueita, joilla on lisäksi poronlaidunnusta. Keskustelussa todettiin myös, että BPAN-tarkastelun kohteet eivät myöskään sellaisenaan sovellu aineistoksi.

Puheenjohtaja totesi, että vanhojen metsien määritelmien kynnysarvojen valmistelu aloitetaan ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen kesken mahdollisimman pian Suomen ympäristökeskuksen johdolla. Prosessille tarvitaan työrauha ja pitää varmistaa, että potentiaalisimmat vanhoja ja luonnonmetsiä sisältävät aluekokonaisuudet jätetään metsänkäsitteilyn ulkopuolelle prosessin ajaksi. Alueista ei ollut yksimielisyyttä. Metsänkäsitteilyn ulkopuolelle jättäminen edellyttää poliittisen tason päätöstä, ja ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö jatkavat keskustelua aiheesta. Alueita tarkastellaan kriteerien valossa niiden valmistuttua ja tunnistetaan suojeltavat alueet.

5. Vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojeleminen yksityismailla

Kimmo Syrjänen (SYKE) esitteli toimenpide-ehdotuksia yksityismailla sijaitsevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelun parantamiseksi SYKE:n ja LUKE:n Luonnonmetsä-hankkeen pohjalta.

Merkittävin keino luonnontilaisten ja vanhojen metsien suojelemaan yksityismailla on vapaaehtoinen METSO-ohjelma. Toimenpiteiksi ehdotettiin riittävien resurssien varmistamista METSO-ohjelman toteuttamiselle ja ohjelman toteuttamisen ulottamista koko maahan. Luonnontilaisten ja vanhojen metsien kohteiden hankintaa tulee priorisoida lähiaikoina voimakkaasti, mutta siten, ettei se haittaa ohjelman etenemistä

kokonaisuudessaan. Kiireellisimmiksi kohteiksi ehdotettiin esimerkiksi suojelemattomia luonnonsuojelulain tai metsälain mukaisia kohteita, suojelukriteerit täyttäviä PEFC- ja FSC-sertifiointikohteita, Metsäteollisuus ry:n tilaamaan paikkatietoanalyysin suojelukriteerit täyttäviä HCV-kohteita sekä muita luonnontilaisia ja vanhoja metsiä yksityisten ja yhteisöjen mailla.

- Keskustelussa kiiteltiin vapaaehtoisuuteen ja korvauksiin perustuvan toteutuksen nostamista toimenpide-ehdotusten lähtökohdaksi. METSO on luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä tukeva toteutuskeino, joka tukee metsänomistajien omaa halua turvata luontoarvoja.
- Ehdotuksessa on listattu erilaisia kohdetyyppejä, joiden joukosta vanhoja ja luonnontilaisia metsiä todennäköisesti löytyy. Lähtökohdana tämä on hyvä mutta on huomattava, ettei listattujen kohteiden perusteella voi määrittellä suojelupotentiaalia, koska mukana on myös sellaisia kohteita, jotka eivät todennäköisesti täytä luonnonmetsän tai vanhan metsän tulevia kriteereitä. Ehdotuksessa mainitaan esimerkiksi HCV-paikkatietoaineisto, jonka Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry ovat tilanneet potentiaalisten HCV-kohteiden tarkistamista varten. Esimerkiksi kyseinen aineisto ei kuvaa suojelupotentiaalia ja aineistossa on mukana kohteita, jotka eivät tarkistuksissa osoittaudu HCV-kohteiksi.
- Myös yksityismaiden vanhojen ja luonnonmetsien osalta tarvitaan kattava, välilliset vaikutukset sisältävä vaikutustenarvio.
- Epäselvät puskurivyöhykkeet vähentävät suojelun houkuttelevuutta maanomistajille. On tärkeää, että suojelun rajat ovat yksiselitteiset ja selvät, eikä suojelualuetta ympäröivälle alueelle tule jälkikäteen käytön rajoituksia. Puskurivyöhykkeistä voisi luopua laajentamalla rajauksia niin, että vanhan metsän ympärille rajataan tapauskohtaisesti maanomistajan kanssa sopimalla riittävän laajasti vanhenevaa metsää.
- Vaikutusarvioinnissa on tärkeää tarkastella vanhojen metsien priorisoinnin vaikutuksia muuhun METSON toteutukseen. On tärkeää, että myös Etelä-Suomen metsien suojelu etenee tehokkaasti, vaikka vanhat ja luonnontilaiset metsät painottuvat itään ja pohjoiseen.
- ELY-keskusten resurssit ovat suojelun lisäämisen kannalta kriittinen kysymys. Lisäksi tarvitaan metsäalan toimijoiden avulla lisää tietoa maanomistajille suojeluvaihtoehdoista, välitystoiminnan kehittämistä ja kohdennettua markkinointia.
- Vanhojen metsien rakennepiirteitä voi löytyä enenevässä määrin myös kaupunkien viheralueilta.
- Kuntatasolla on tärkeää selvittää, miten ekologinen kompensatio suhteutuu suojelupinta-alaan, jotta kompensatio ei vähennä suojelupotentiaalia kunnissa.
- Valtio ei ole osapuoli markkinalähtöisissä sertifiointijärjestelmissä ja menetelmiä metsäluonnon turvaamiseen ilman valtion osallistumista tarvitaan myös jatkossa. Sertifiointijärjestelmien arvokkaiksi tunnistamat kohteet eivät ole lähtökohtaisesti peruste luonnonsuojelulain mukaiselle suojelulle, vaan suojelupäätös tehdään luonnonarvojen perusteella.
- Ennen periaatepäätöstä METSO-ohjelman jatkosta (vuosille 2023-2025), sitoumuksissa tunnistettuja kohteita voisi suojella METSO-kohteiden lisäksi lisäämällä ympäristöministeriön korvauksiin ja hankintoihin käytettävän momentin selitysosaan esimerkiksi ”EU:n biodiversiteettistrategian sitoumusten tarkoittamat arvokkaat kohteet”.

Puheenjohtaja totesi, että METSON kehittäminen on avainasemassa vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelussa yksityismailla. Ohjelma on tärkeää ulottaa koko maahan ja turvata sille riittävä lisäbudjetti. Epäselvät puskurivyöhykkeet eivät ole kenenkään etu, ja puskurivyöhykkeet olisi hyvä rajata suojelualueiden sisälle maanomistajien näkemykset huomioiden. Puskurivyöhykkeet voisivat olla myös OECM-alueita, mikäli ne täyttäisivät OECM-alueille asetetut kriteerit.

6. Sisävedet, meri ja rannikko

Saija Kuusela esitteli toimenpide-ehdotuksia sisävesien, Itämeren ja rannikon suojelun parantamiseksi.

Sisävesien suojelun osalta toimenpiteiksi ehdotettiin sisävesiä koskevien toimenpiteiden kohdentamista erityisesti Lapin eteläpuoliseen Suomeen. Sisävesien suojelualueita tulisi lisätä ja tarkastella olemassa olevia suojelualueita sisävesien sisällyttämisen näkökulmasta. Sisävesien ennallistamis- ja hoitotoimia ehdotettiin keskitettäväksi suojelualueille ja niiden valuma-alueille. Tietopuutteet sisävesien osalta erityisesti pienvesistä ja vesienhoidon ulkopuolille jäävistä järvistä ja lammista on nostettu toimenpide-ehdotuksissa esiin. Tilarvioita ja tiedonkeruuta tulisi kohdentaa näihin kohteisiin.

- Valuma-alueenäkökulmaa pidettiin hyvin tärkeänä lähestymistapana, mutta valuma-alueelle kohdistuvista toimenpide-ehdotuksista toivottiin konkreettisempia.
- Nostettiin esiin, että suojelu-sanalla on erilaisia merkityksiä, ja täytyy olla selkeää, milloin puhutaan tiukasta suojelusta ja milloin muista keinoista ekologisesti kestävästä käytön turvaamiseksi. Toivottiin myös arviota kunkin toimenpiteen odotetuista vaikutuksista. Luonnonsuojelualueiden perustamisen ja muiden suojelukeinojen vaikutukset virkistyskäyttöön tulee avata.
- Keskustelussa esitettiin näkemyksiä OECM-alueista. OECM-alueita pidettiin kiinnostavana ehdotuksena valuma-alueiden kuormituksen vähentämiseen. Luonnonvarojen käytön nähtiin olevan ristiriidassa OECM-työryhmän valmistelemien kriteerien kanssa, jotka ovat lähellä suojelualueiden kriteerejä. Nostettiin esiin, että OECM-alueiden tulisi toimia luontoarvot tunnustavan luokittelun välineenä, ei ohjata maankäyttöä uusilla velvoitteilla.
- Ehdotettiin, että työryhmässä voisi tarkastella potentiaalisena uutena OECM-aluetyypinä luonnonmukaisia uomia (CAP:ssa kosteikkoinvestointi) ja kaksitasouomia (CAP:ssa maatalousinvestointi).
- OECM-alueista pyydettiin asiantuntijaesitystä jo seuraavaan työryhmäkokoukseen.
- Tietopuutteita nähtiin olevan etenkin pienten vesimuodostumien osalta, ja sisävesiin keskittyvää VELMU-ohjelmaa kannatettiin.
- Vesialueiden suojelussa nähtiin tärkeäksi edetä vapaaehtoiselta pohjalta

Varapuheenjohtaja totesi, että vaikka suojelualue-rajaukset tehdään sisävesillä ja merillä, täytyy puuttua myös valuma-alueen vaikutukseen. Valuma-alueiden vaikutusta jo olemassa oleviin suojelualueisiin olisi tärkeää tarkastella myös. Selkeitä tietopuutteita on, mutta ne eivät saa kokonaan estää toimenpiteissä etenemistä. Määritelmiä täytyy jatkossa selkeyttää esimerkiksi suojelun osalta. Vapaaehtoisuus on tärkeä periaate myös vesialueiden suojelussa. Toimenpide-ehdotusten valmistelua jatketaan tämän keskustelun pohjalta. Toukokuussa, kun sisävesiä, Itämeriä ja rannikkoa seuraavan kerran käsitellään, toimenpide-ehdotukset ovat

jo paljon pidemmällä. Vuoden 2022 aikana alkava valtion merialueiden luonnonvarasuunnitteluprosessi edistää osaltaan tätä tarkastelua, tavoitteita ja toimenpiteitä.

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 16:00. Seuraava työryhmäkokous järjestetään 6.4.2022.